

Kalle Laanet 8. mail 2023 Maarjamäel

Kallid kaasmaalased, kallid külalised, head mõtte- ja saatusekaaslased!

«Must lagi on meie toal

Ja meie ajal ka...» kirjutas Juhan Liiv rohkem kui 100 aastat tagasi.

Nüüd on meie rannas must sein. Ja meie ajal ka.

Olen kuulnud kriitikat, et meie, eestlased, kanname ohvri hoiakut. Eks omajagu tõtt on selleski - inimesed isegi nii väikese rahvakillu sees on erinevad.

Aga peamiselt on meie hoiakute ja tegude sisuks mäletamine – just nii, nagu see väli siin ja see must müür. Need on mälu ja mäletamise silmaga nähtav ja käega katsutav tükikene Euroopa uuemast ajaloost.

Me mäletame, sest ka praegune olukord, tänanegi päev sõtta kistud Euroopas on kinnitus sellele, et paljud ei mäleta ja mõni ei tahagi mäletada.

Küsin ka täna viimaste peaaegu 15 kuu jooksul korduvalt kõlanud küsimuse:
miks suurem osa eurooplastest kuulab meid ja meie vahetuid naabreid siit Venemaa piirilt
meie tervikliku Euroopa huvides ainult siis, kui häda käes?!

Selja taga seinal korduvad sagedamini aastaarvud 1939. aastast 1949ni.

Edasi Euroopasse ja Euroopast:

1953 – Saksamaa!

1956 – Ungari!

1968 – Tšehhoslovakkia!

1979 – Afganistan!

1994 – Tšetšeenia!

1999 – Tšetšeenia!

2008 – Gruusia!

2014 – Ukraina!

2015 – Süüria!

ja

2022 – Ukraina okupeerimise jätk ja täiemõõduline sõda oma lähima naabri vastu, sest keegi ei mäletanud!

Keegi ei mäletanud seda rida, mille äsja taas kord ette lugesin.

Kauaaegse korra- ja riigikaitsjana meenutan meile kõigile paljudes vabades riikides kehtivat karistusseadustiku põhimõtet: kuriteost mööda vaatamine, selle unustamine on kuriteole kaasa aitamine.

Jah, ka meid rünnati, okupeeriti, tapeti, piinati, kütüditati, aga me võitlesime end taas vabaks.

Päevselge, et üks poleks selle vabaduse hoidmine õnnestunud ei meil ega meie lähimail

naabreil. Isegi meie suuremad suguvennad soomlased on meiega liitunud, et iseolemise kindlustada.

Miks siis veel nüüd? 80 aastat pärast Talve- ja Jätkusõda?!

Rootslased ootavad oma järke. Miks siis veel nüüd?! 300 aastat pärast Põhjasõda?

Sellepärast, et kurjuse impeerium – nagu Ronald Reagan meie idanaabrit tema eelmises olekus nimetas – ründas, tappis, piinas, vägistas, küüditas, röövib... ja ikka jälle ründab, tapab, piinab, vägistab, röövib... Saadab heatahtlike naabrite õuele ja koju oma agendid, et need valmistaksid ette tapmist, vägistamist, röövimist, hävitamist...

Et sellele ükskord ometi lõpp saabuks, peame mäletama! Mäletama mitte ainult aastapäeval, mitte ainult pärgi asetades.

Me peame mäletama oma igapäevaseid valikuid tehes, nii mõnigi kord oma hetke vajadused kõrvale heites, et liitlastele abiks ja toeks olla.

Homme tähistame Euroopa päeva – omamoodi vastukaaluks sõjakultusele. Selle künnisel ütlen: jah, meil on olnud ohvreid, palju ohvreid, osa ohvrite nimesid on meie mustale seinale kirjutatudki. Kuid rahvana ei ole me ohvrid. Rahvana oleme me Gustav Suitsu sõnastatud soovi kehastus: olles eestlased, oleme eurooplased. Me olime eurooplased juba Lennart Meri kirjutatud Hõbevalge ajal ja tuhandeid aastaid enne Euroopa kui mõiste tekkimist.

Et see alati nii oleks, lõpetan meile omaseks saanud sõnadega: Слава Україні!